

Frumvarp til laga

um breytingu á lögum um loftferðir, nr. 60/1998, með síðari breytingum.

1. gr.

Ný grein 9. gr. a skal orðast svo:

Flugmálastjórn Íslands skal heimilt að fela viðurkenndum aðila skrásetningu loftfara af tiltekinni tegund eða flokki í samræmi við reglugerð sem ráðherra setur. Um skilyrði skráningar, réttaráhrif skráningar og afskráningu gilda að öðru leyti ákvæði þessara laga.

2. gr.

Ný grein 28. gr. a skal orðast svo:

Nú vill aðili hljóta viðurkenningu til eftirlits með starfrækslu og lofthæfi loftfara af tiltekinni tegund eða flokki og skal aðili þá sækja um viðurkenningu til Flugmálastjórnar Íslands.

Veita skal viðurkenningu, sé þeim skilyrðum fullnægt sem kveðið er á um í lögum þessum og reglugerðum settum samkvæmt þeim.

Viðurkenningu má taka aftur ef aðili fullnægir eigi þeim kröfum og skilyrðum sem fyrir starfseminni eru sett eða brýtur í rekstri sínum í mikilvægum atriðum ákvæði laga og reglugerða. Nú verða verulegar breytingar á samþykktum félagsins, umfangi starfsemi og eðli og skal þá á ný sækja um viðurkenningu.

Flugmálastjórn Íslands skal heimilt að afturkalla viðurkenningu tímabundið eða takmarka viðurkenningu félagsins að hluta telji stofnunin vafa leika á að félagið geti fullnægt þeim kröfum sem gerðar eru um starfrækslu þess með þeim hætti að telja má að flugöryggi kunní að vera stefnt í hættu.

Ráðherra er heimilt að setja reglugerð m.a. um:

- a. heimildarveitingar og eftirlit Flugmálastjórnar Íslands með viðurkenndum aðilum og skilyrði til framsals eftirlits;
- b. kröfur til viðurkenningar, framkvæmdar og starfrækslu, þ.m.t. kröfur til félagaforms, fjármögnunar, fjárhagsstöðu, reikningsskila, váttrygginga auk krafna til kennslu, þjálfunar, prófana og eftirlits;
- c. krafna til menntunar og hæfni kennara og þeirra er annast prófanir og eftirlit;
- d. kröfum til trúnaðarmanna og samþykki þeirra;
- e. upplýsingamiðlunar og skýrslugjöf til Flugmálastjórnar Íslands;

3. gr.

Ný grein 28. gr. b skal orðast svo:

Nú vill aðili hljóta vottun eða viðurkenningu til verklegrar og eða bóklegrar kennslu, þjálfunar og prófunar:

- a. flugliða loftfara;
- b. öryggis- og þjónustuliða loftfara;
- c. flugvéltækna;
- d. viðhaldsvotta;
- e. flugumsjónarmanna;
- f. á sviði flugleiðsöguþjónustu og rekstrarstjórnun flugumferðar; þ.m.t. til stjórnunar flugumferðar; og
- g. þeim er starfa að flugvernd, eftirliti með flugvernd og framkvæmd flugverndar; og skal aðili þá sækja um vottun eða viðurkenningu til Flugmálastjórnar Íslands.

Veita skal vottun eða viðurkenningu sé þeim skilyrðum fullnægt sem kveðið er á um í lögum þessum og reglugerðum settum samkvæmt þeim.

Vottun eða viðurkenningu má taka aftur ef aðili fullnægir eigi þeim kröfum og skilyrðum sem fyrir starfseminni eru sett eða ef aðili brýtur í rekstri sínum í mikilvægum atriðum ákvæði laga og reglugerða.

Flugmálastjórn Íslands skal heimilt að afturkalla vottun eða viðurkenningu tímabundið eða takmarka hana að hluta telji stofnunin vafa leika á að aðili geti fullnægt þeim kröfum sem gerðar eru um starfrækslu þess með þeim hætti að telja má að flugöryggi kunni að vera stefnt í hættu.

Ráðherra er heimilt að setja reglugerð m.a. um:

- a. heimildaveitingar og eftirlit Flugmálastjórnar Íslands með vottuðum eða viðurkenndum aðilum, þ.á m. heimildir til framsals eftirlits til óháðra viðurkenndra eða vottaðra aðila;
- b. eftirlit Eftirlitsstofnunar EFTA með framkvæmd eftirlits;
- c. kröfur til vottunar eða viðurkenningar, þ.m.t. kröfur til fjármögnunar, fjárhagsstöðu, reikningsskila og váttrygginga, auk krafna til framkvæmdar kennslu, þjálfunar og prófana, afkasta og þjónustustigs, umráðum loftfara og búnaðar;
- d. kröfur til trúnaðarmanna og samþykki þeirra;
- e. kröfur til búnaðar sem nýttur er til þjálfunar og prófunar og vottunar hans;
- f. kröfur til menntunar og hæfni kennara og þeirra er annast prófanir; og
- g. upplýsingamiðlunar og skýrslugjöf til Flugmálastjórnar Íslands.

4. gr.

Ný grein 28. gr. c skal orðast svo:

Nú vill aðili hljóta tilnefningu og samþykki sem fluglæknir eða til reksturs fluglæknaseturs og skal hann þá sækja um slíka tilnefningu og samþykki til Flugmálastjórnar Íslands.

Veita skal tilnefningu og samþykki sé þeim skilyrðum fullnægt sem kveðið er á um í lögum þessum og reglugerðum settum samkvæmt þeim.

Tilnefningu og samþykki má taka aftur ef aðili fullnægir eigi þeim kröfum og skilyrðum sem fyrir starfseminni eru sett eða ef aðili brýtur í rekstri sínum í mikilvægum atriðum ákvæði laga og reglugerða.

Flugmálastjórn Íslands skal heimilt að afturkalla tilnefningu og samþykki sitt tímabundið eða takmarka það að hluta telji stofnunin vafa leika á að aðili geti fullnægt þeim kröfum sem gerðar eru um starfrækslu þess með þeim hætti að telja má að flugöryggi kunni að vera stefnt í hættu.

Ráðherra skal heimilt að setja reglugerð m.a. um tilhögun og fjölda tilnefndra fluglækna og fluglæknasetra, framkvæmd heilbrigðisskoðana, starfrækslu fluglæknasetra, heimildarveitingar og eftirlit Flugmálastjórnar Íslands með fluglæknum og fluglæknasetrum, upplýsingagjöf, kröfur til menntunar á sviði fluglæknafræði og útgáfu heilbrigðisvottorða.

5. gr.

Ný grein 28. gr. d skal orðast svo:

Flugmálastjórn Íslands skal hafa eftirlit með því að vottaður eða viðurkenndur aðili samkvæmt 28. gr. a, 28. gr. b og 28. gr. c uppfylli þær kröfur sem til starfseminnar eru gerðar og sinni þeim skyldum sem hann tekur að sér. Stofnunin getur m.a. í því skyni beitt úrræðum 84. gr. laganna.

6. gr.

Ný grein 28. gr. e skal orðast svo:

Eigendur og umráðendur loftfara sem starfrækt eru í almannaflogi skulu uppfylla þær kröfur sem settar eru í reglugerð sem ráðherra setur um skilyrði til öruggrar starfrækslu. Í reglugerðinni má m.a. kveða nánar á um lofthæfi, undirbúning flugs og verklags í flugi, afkastagetu og starfrækslulágmörk og lágmarksbúnað þ.m.t flugleiðsögu.

7. gr.

Ný grein 28. gr. f skal orðast svo:

Eigendur og umráðendur loftfara sem starfrækt eru til verkflugs hvort heldur í einkaflugi eða í verkflugi í atvinnuskyni, skulu uppfylla þær kröfur sem settar eru í reglugerð sem ráðherra setur um örugga starfrækslu. Í reglugerðinni má m.a. nánar kveða á um kröfur til lofthæfis, heimildir til tegundar verkflugs, undirbúning flugs og verklags í flugi, afkastagetu og starfrækslulágmörk og lágmarksbúnað þ.m.t. flugleiðsögu.

Um skilyrði til verkflugs í atvinnuskyni gilda ákvæði IX. kafla laga þessara að öðru leyti.

8. gr.

4. mgr. 37. gr. laganna orðast svo:

Ráðherra er heimilt að setja reglugerð um réttindi og skyldur flugrekanda, flugverja, viðurkenndra aðila til flugkennslu og þjálfunar hvað varðar:

- a. hámarksvinnutíma, hámarksflugvakt og lágmarkshvíldartíma og
- b. skráningu flugvaktar, vinnu- og hvíldartíma.

9. gr.

2. - 3. mgr. 47. gr. a. skal orðast svo:

Óheimilt er að veita þriðja aðila aðgang að upplýsingum eða tilkynningum sem berast skv. 47. gr. Þetta á ekki við um upplýsingar sem veittar eru:

- a. erlendum ríkjum, stofnunum eða samtökum á grundvelli þjóðréttarlegra skuldbindinga ef tilgangurinn er að vinna að auknu flugöryggi;
- b. rekstraraðilum er varða starfsemi þeirra sjálfrá og;
- c. hagsmunaaðilum sem eru í þeirri stöðu að geta unnið að bættu flugöryggi.

Ráðherra er heimilt að setja í reglugerð nánari ákvæði um gagnagrunninn, þar á meðal um:

- a. aðgang að upplýsingum úr grunninum;
- b. úrvinnslu á grundvelli gagna úr grunninum;
- c. miðlun upplýsinga til hagsmunaaðila úr grunninum;
- d. form, móttöku, skráningu, málsmeðferð og afgreiðslu beiðna um upplýsingar úr grunninum;
- e. þagnarskyldu aðila og starfsmanna á hans vegum auk afléttingar hennar;
- f. takmörkun á notkun upplýsinga úr grunninum;
- g. skyldu til skráningar grunnupplýsinga um rannsókn flugslysa og alvarlegra flugatvika sem tilkynningarskyld eru skv. 47. gr. í gagnagrunninn meðan á rannsókn stendur.

10. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 54. gr.:

- a) Í stað orðsins: Flugmálastjórn kemur: Ráðherra.
- b) Á eftir orðinu: öryggi kemur: , heilbrigði.

11. gr.

57. gr. a skal orðast svo:

Flugleiðsaga og rekstrarstjórnun flugumferðar.

Með flugleiðsöguþjónustu er átt við flugumferðar- og fjarskiptaþjónustu, leiðsögu- og kögunarþjónustu, veðurþjónustu fyrir flugleiðsögu og upplýsingaþjónustu flugmála. Með rekstrarstjórnun flugumferðar er átt við flugumferðarþjónustu, loftrýmisstjórnun og flæðisstjórnun flugumferðar. Rekstraraðili flugleiðsöguþjónustu er hver sá opinberi aðili, stofnun eða fyrirtæki, sem veitir flugleiðsöguþjónustu fyrir flugumferð og rekstrarstjórnun flugumferðar að hluta eða öllu leyti.

Nú vill aðili hefja starfrækslu flugleiðsöguþjónustu og rekstrarstjórnun flugumferðar og skal þá umráðamaður og eða eigandi sækja um starfsleyfi til Flugmálastjórnar Íslands minnst þremur mánuðum fyrir upphaf þjónustunnar.

Að fullnægðum þeim kröfum og stöðlum, sem Flugmálastjórn metur fullnægjandi, skal gefa út starfsleyfi. Í leyfi skal m.a. koma fram nafn leyfishafa og gildistími ásamt þeim takmörkunum og skilyrðum sem í leyfinu felast. Ráðherra staðfestir gjaldskrá þjónustunnar.

Heimilt er ráðherra að tilnefna lögaðila til að veita afmarkaða þjónustubætti flugleiðsöguþjónustu og rekstrarstjórnun flugumferðar. Aðeins má tilnefna þá sem hafa gilt starfsleyfi.

Flugmálastjórn Íslands, eða aðili sem hún samþykkir, skal hafa eftirlit með því að veitandi flugleiðsöguþjónustu og rekstrarstjórnun flugumferðar uppfylli gerðar kröfur og sinni þeim skyldum sem hann tekur að sér. Stofnunin getur m.a. í því skyni beitt úrræðum 84. gr.

Ráðherra er heimilt að setja reglugerð m.a. um:

- a. tilnefningu veitanda þjónustu, þ.á m. framkvæmd tilnefningar, hámarkstímalengd tilnefningar og önnur skilyrði;
- b. heimildarveitingar og eftirlit Flugmálastjórnar Íslands með flugleiðsöguþjónustu og rekstrarstjórnun flugumferðar, þ.á m. heimildir til framsals eftirlits til óháðra viðurkenndra eða vottaðra aðila;
- c. eftirlit Eftirlitsstofnunar EFTA með framkvæmd eftirlits á sviði flugleiðsöguþjónustu og rekstrarþjónustu flugumferðar;
- d. kröfur til útgáfu starfsleyfis, þ.m.t. kröfur til öryggis, stjórnunar, fjármögnunar, fjárhagsstöðu og reikningsskila, gerð ársskýrslu auk krafna til starfrækslu, afkasta og þjónustustigs;
- e. framkvæmd og starfrækslu flugleiðsöguþjónustu og rekstrarstjórnun flugumferðar;
- f. kröfur til búnaðar og vottunar hans vegna flugleiðsöguþjónustu og rekstrarstjórnunar flugumferðar;
- g. kröfur til menntunar og hæfni starfsmanna sem veita flugleiðsöguþjónustu og rekstrarstjórnun flugumferðar;
- h. kröfur til vottunar eða viðurkenningar á veitendum þjálfunar á sviði flugleiðsöguþjónustu og rekstrarstjórnun flugumferðar;
- i. upplýsingamiðlun um eftirlit með flugleiðsöguþjónustu og rekstrarstjórnun flugumferðarsamstarfs;
- j. samvinnu á sviði flugleiðsöguþjónustu og rekstrarstjórnunar flugumferðar við erlend ríki, alþjóðlegar og svæðisbundnar stofnanir; og
- k. forsendur gjaldtöku vegna flugleiðsöguþjónustu og rekstrarstjórnunar flugumferðar, gegnsæi gjaldtöku, reglubundins samráðs við hagsmunaaðila um gjaldtöku, fyrirkomulag við setningu gjaldskrár og málsmeðferð, fyrirkomulags við innheimtu og eftirlits með gjaldtöku.

12. gr.

Við 1. mgr. 57. gr. b bætist við tveir nýir málslíðir er orðast svo:

Nú er flugvöllur, sem opin er fyrir flugumferð í atvinnuskyni, undir tilgreindum viðmiðunarmörkum er varðar fjölda farþega og magn farms og skal rekstraraðila flugvallar

heimilt að fengnu samþykki Flugmálastjórnar Íslands, og að þeim skilyrðum uppfylltum sem kveðið er á um í reglugerð sem ráðherra setur, að takmarka fjölda þeirra aðila sem heimilt er að veita flugafgreiðslu.

Heimilt skal ráðherra að kveða á um eftirlit með veitendum flugafgreiðslu í reglugerð.

Við 57. gr. b bætist ný málsgrein er orðast svo:

Rekstraraðila flugvallar skal heimilt að afhenda þriðja aðila stjórn sérstakra mannvirkja á flugvelli sem notuð eru við flugafgreiðslu og getur hann skyldað þá, sem sjá um flugafgreiðslu og flugvallanotendur sem sjá um eigin afgreiðslu, til að nota slík mannvirki. Þetta á við um mannvirki sem eru svo flókin, kostnaðarsöm eða hafa svo mikil umhverfisáhrif að ekki er unnt að skipta þeim niður eða hafa fleiri en eitt af þeim, t.d. stjórn farangursflokunar, afísingar, vatnshreinsunar og eldsneytisdreifingar. Ráðherra skal kveða nánar á um skilyrði slíks framsals á stjórnun mannvirkja og skyldu til nýtingar þeirra í reglugerð.

13. gr.

Á eftir 2. mgr. 57. gr. c. kemur ný málsgrein er orðast svo:

Ráðherra er heimilt að setja nánari ákvæði í reglugerð, þar á meðal um:

- a. tilnefningu flugvallar með tilliti til skipulagningar afgreiðslugetu flugvallar;
- b. skipun samráðs- eða samræmingarstjóra flugvallar og starfsskyldur þeirra;
- c. skipun samræmingarnefndar tilnefnds flugvallar auk verkefna hennar;
- d. skyldu flugrekenda, m.a. til upplýsingagjafar og starfrækslu flugstarfsemi á ákveðnum tímum;
- e. heildarskrá afgreiðslutíma, úthlutun og breytingar á honum;
- f. kvaðir á úthlutun afgreiðslutíma vegna opinberrar þjónustu á flugleiðum;
- g. kvartanir og áfrýjunarrétt og
- h. takmörkun á bótaábyrgð samræmingarstjóra.

14. gr.

Eftirfarandi breytingar verði á 70. gr. laganna:

- a. Fyrirsögn 70. gr. orðast svo: *Flugvernd*.
- b. 3. – 6. mgr. 70. gr. laganna fellur brott.

15. gr.

Ný grein 70. gr. a skal orðast svo:

Flugmálastjórn Íslands skal hafa eftirlit með því að eftirlitsskyldir aðilar m.a. rekstraraðilar flugvalla, flugstöðva, flugrekendur og rekstraraðilar flugleiðsögupjónustu ræki skyldur sínar á sviði flugverndar í samræmi við lög, reglugerðir, reglur og samþykktir sem um starfsemina gilda og flugverndaráætlun sem stofnunin skal gera og viðhalda fyrir Ísland. Eftirlitsskyldir aðilar skulu leggja flugverndaráætlun sína fyrir stofnunina til samþykktar. Flugmálastjórn Íslands skal gæta þess að kröfum um leynd og varðveislu verndaráætlana og annarra trúnaðarupplýsinga sé fullnægt.

16. gr.

Ný grein 70. gr. b skal orðast svo:

Flugmálastjórn Íslands eða þeim sem hún felur framkvæmd flugverndar samkvæmt lögum þessum er heimilt að leita á mönnum, í farangri, farmi, pósti, rekstrarvörum og öðrum

varningi áður en hann er færður um borð í loftfar, inn á haftasvæði flugverndar eða aðgreind flugverndarsvæði. Sá sem sætir hand- og líkamsleit getur krafist þess að vitni sé tilkvatt. Handleit og líkamsleit skal ætíð framkvæmd af einstaklingi af sama kyni. Líkamsleit skal aðeins framkvæmd af lögreglu.

Synja skal þeim um aðgang að aðgreindu flugverndarsvæði og haftasvæði flugverndar eða um brottför og komu sem neita að undirgangast leit. Leit skal framkvæmd með svo mikilli tillitssemi sem unnt er og hún má aldrei verða víðtækari en nauðsynlegt er.

17. gr.

Ný grein 70. gr. c skal orðast svo:

Flugmálastjórn Íslands eða þeim sem hún felur eftirlit með flugvernd samkvæmt lögum þessum er heimilt, að fengnu skriflegu samþykki viðkomandi einstaklings, að fela lögreglu athugun á viðkomandi í skrá m lögreglu og öflun upplýsinga um bakgrunn og sakaferil sem lið í mati á því hvort óhætt sé að heimila honum aðgang að haftasvæði flugverndar og aðgengi að upplýsingum um framkvæmd og eftirlit flugverndar. Endurtaka skal athuginina með reglulegu millibili og eigi sjaldnar en á 5 ára fresti.

Rekstraraðila flugvallar skal heimilt að fela lögreglu bakgrunnsathugun vegna útgáfu aðgangsheimilda með sama hætti og greint er í 1. mgr.

Lögregla skal upplýsa um niðurstöður sínar með annað hvort jákvæðri eða neikvæðri umsögn um viðkomandi einstakling. Einstaklingi skal heimilt að óska eftir rökstuðningi sé umsögn neikvæð. Ákvörðun lögreglu um niðurstöður bakgrunnsathugunar sætir kærnu til samgönguráðuneytisins samkvæmt ákvæðum stjórnisýslulaga.

18. gr.

Ný grein 70. gr. d skal orðast svo:

Ráðherra er heimilt að setja reglugerð m.a. um:

- a. heimildaveitingar og eftirlit Flugmálastjórnar Íslands á sviði flugverndar, þ.á m. heimildir til framsals eftirlits til sjálfstæðra vottunaraðila;
- b. eftirlit Eftirlitsstofnunar EFTA með framkvæmd flugverndar hér á landi;
- c. áhættumat og vástig vegna flugverndar;
- d. hverjir teljist eftirlitsskyldir aðilar á sviði flugverndar, þ.m.t. erlendir aðilar;
- e. efni og útgáfu flugverndaráætlunar og framkvæmd hennar, þ.m.t. takmörkun á birtingu efnis að hluta eða heild;
- f. kröfur til eftirlitsskyldra aðila, þ.m.t. kröfur er varða gerð flugverndaráætlunar eftirlitsskyldra aðila, gæðakerfis og þjálfunar- og viðbúnaðaráætlana;
- g. hvaða hluti sé óheimilt að flytja í handfarangri, lestarfarangri, pósti og farmi í almenningsflugi;
- h. framkvæmd flugverndar, þ.m.t. aðgangsstýringar flugvalla og flugstöðva, útgáfu aðgangsheimilda, leitar á mönnum, í farangri, pósti og farmi, vélknúinna ökutækja, vinnuvéla og búnaðar og aðföngum til starfrækslu almenningsflugs, reksturs flugvalla og flugstöðva, kröfur til búnaðar sem nota skal vegna flugverndaraðgerða og ráðstafana til verndar loftföllum og mannvirkjum á flugvelli;
- i. skipulag og skilgreiningu svæða innan flugvallar;
- j. hæfniskröfur vegna ráðningar og þjálfunar þeirra er starfa að flugvernd, framkvæmd flugverndar og eftirlits með flugvernd;
- k. kröfur til viðurkenningar umboðsaðila og þekktra sendenda;
- l. kröfur til vottunar eða viðurkenningar á veitendum þjálfunar á sviði flugverndar;

- m. kröfur til útgáfu skírteinis eða vottorðs um hæfni og þjálfun þeirra sem starfa að flugvernd, hafa eftirlit með flugvernd og þeirra sem annast kennslu og þjálfun á sviði flugverndar;
- n. athugunum á bakgrunni vegna flugverndar, sem leiðir m.a. af athugun á viðkomandi í skráám lögreglu og öflun upplýsinga um sakarferil sem framkvæmd er af lögreglu að beiðni Flugmálastjórnar Íslands og viðkomandi rekstraraðila flugvallar og almenn viðmið um slíkt mat;
- o. gagnkvæma viðurkenningu á sviði flugverndar við erlend ríki;
- p. upplýsingamiðlun um flugvernd; og
- q. samstarf og samvinnu á sviði flugverndar við erlend ríki, alþjóðlegar og svæðisbundnar stofnanir.

Ráðherra skal heimilt að birta aðeins að hluta eða öllu leyti efni reglugerðar skv. h-lið 1. mgr. þeim einstaklingum sem starfs síns vegna þurfa að hafa vitneskju um efni hennar, enda varði efni reglugerðarinnar beina flugverndarhagsmuni og öryggi og leynd leiði af þjóðréttarlegum skuldbindingum á sviði flugverndar. Miðlun upplýsinga samkvæmt h-lið 1. mgr. skal tryggð með sannarlegum hætti.

Flugmálastjórn Íslands setur reglur um skipan og starfsemi flugverndarráðs og flugverndarnefnda.

Rekstraraðilum flugvalla skal heimilt að setja reglur um aðgangsstýringu og afmörkun aðgreindra flugverndarsvæða og haftasvæða á flugvelli.

19. gr.

Ný grein 70. gr. e skal orðast svo:

Þeim, er starfa að flugvernd, ber þagnarskylda um þau atvik sem þeim verða kunn í starfi sínu eða vegna starfa sinna og leynt eiga að fara vegna lögmætra almanna- eða einkahagsmuna eða hagsmuna í þágu flugverndar. Tekur þetta til upplýsinga um einkahagi manna, sem eðlilegt er að leynt fari, upplýsinga sem varða framkvæmd flugverndar og fyrirhugaðar aðgerðir vegna flugverndar og annarra upplýsinga sem leynt skulu fara samkvæmt lögum, reglum eða eðli máls.

Þagnarskylda helst þótt látið sé af starfi.

20. gr.

Ný grein 70. gr. f skal orðast svo:

Nú segir maður sem falin hafa verið trúnaðargögn í samræmi við 2. mgr. 70. gr. d, frá nokkru, er leynt á að fara og hann hefur fengið vitneskju um í starfi sínu eða hann er bundinn trúnaði um og varðar framkvæmd flugverndar, og skal hann þá sæta fangelsi allt að einu ári.

Hafi hann gert það til þess að afla sér eða öðrum óréttmæts ávinnings eða noti hann slíka vitneskju í því skyni, má beita fangelsi allt að 3 árum.

Sömu refsingu skal sá sæta sem látið hefur af starfi og eftir það segir frá eða misnotar á ofangreindan hátt vitneskju sem hann hafði fengið í stöðu sinni og leynt á að fara.

Brot á þagnarskyldu opinberra starfsmanna skv. 1. og 2. mgr. 70. gr. e, er refsivert skv. 136. gr. almennra hegningarlaga.

21. gr.

71. gr. b verður svo hljóðandi: :

Gjaldtaka vegna flugverndar.

Rekstraraðila flugvallar þar sem flugverndaraðgerðir fara fram er m.a. heimilt að innheimta gjöld vegna:

- a. flugverndareftirlits, þ.m.t. leitar á einstaklingum, í farangri, farmi og pósti, aðföngum og rekstrarvörum sem fara um haftasvæði flugverndar;
- b. flugverndareftirlits flugvallar, haftasvæða og loftfara;
- c. útgáfu aðgangsheimilda, þ.m.t. vegna bakgrunnsathugana;
- d. búnaðar til nota fyrir flugvernd á flugvöllum.

Heimilt er að undanþiggja frá gjaldskyldu börn sem eru yngri en tveggja ára og skráðar áhafnir loftfara, auk þeirra sem viðkomu hafa á Íslandi samkvæmt farseðli milli annarra landa og Norður-Ameríku. Undanþiggja skal skráðar áhafnir loftfara og þá sem ferðast með ríkisloftförum.

Gjaldskrá rekstraraðila flugvallar skal birt með tryggum hætti þar sem m.a. verði kveðið nánar á um fjárhæð gjaldsins, sundurliðun þess og innheimtu.

Gjaldið má innheimta af eiganda og umráðanda loftfars, eiganda og umráðanda varnings og rekstrarvara, við gerð far- og farmsamnings, við innritun eða móttöku pósts og farms. Heimta má gjaldið með öðrum gjöldum en það skal sérgreint.

22. gr.

Ný grein 71. gr. c. skal orðast svo:

Notendanefnd.

Rekstraraðili flugvallar eða flugvallakerfis þar sem að farþegafjöldi er yfir ein milljón á ári skal setja á stofn notendanefnd sem verði vettvangur skoðanaskipta milli hans og notenda um málefni flugvallar. Fjöldi fulltrúa notenda og samsetning í notendanefnd skal ráðast af stærð og umsvifum flugvallar. Fundir í notendanefnd flugvallar skulu haldnir eigi sjaldnar en einu sinni á ári.

Á notendafundi skal notendum veitt tækifæri til þess að koma fram með sjónarmið sín áður en mikilvægar ákvarðanir varðandi rekstur, þjónustu, gjaldtöku eða önnur atriði, sem snerta mikilvæga hagsmuni þeirra, eru teknar.

Rekstraraðili flugvallar skal boða til fundar í notendanefnd með nægilegum fyrirvara ef ætlunin er að taka ákvörðun um hækkun gjalds, breytingu þess, fyrirhuguð er ný gjaldtaka og ef taka á aðrar mikilvægar ákvarðanir sem snerta beint hagsmuni notenda. Notendum skulu veittar fullnægjandi upplýsingar með a.m.k. fjögurra mánaða fyrirvara með áherslu á gagnsæi svo þeir geti tekið upplýsta afstöðu til þeirra breytinga sem fyrirhugaðar eru á gjaldtöku.

Rekstraraðili er ekki bundinn af sjónarmiðum notenda flugvallar. Verði ágreiningur í notendanefnd geta notendur farið fram á frekari rökstuðning og annan fund til frekari viðræðna. Rekstraraðili flugvallar skal tilkynna um ákvörðun sína fyrirfram með a.m.k. eins mánaðar fyrirvara um breytingu á gjaldtöku.

Ráðherra er heimilt að setja í reglugerð nánari ákvæði um notendanefndir flugvallar þar sem m.a. er kveðið á um skipun nefndarinnar, skipunartíma, hlutverk, fundarboðun og meðferð ágreiningsmála og upplýsingaskyldu til Flugmálastjórnar Íslands.

23. gr.

Ný grein 71. gr. d. er orðast svo:

Gagnsæi gjalda.

Rekstraraðili flugvallar skal eigi sjaldnar en árlega leggja fram sundurliðun kostnaðar sem lagður er til grundvallar gjaldtöku. Við sundurliðunina skal a.m.k. leggja til grundvallar:

- a. upptalningu á þjónustuliðum og innviðum sem gjald er byggt á;
- b. aðferðina við útreikning gjalds;
- c. heildarsamsetningu kostnaðar á flugvelli;
- d. arðsemi og sundurliðun kostnaðar að baki gjaldtöku;

- e. fjölda starfsmanna og þá þjónustubætti sem gjald er tekið fyrir;
- f. spá um þróun á viðkomandi flugvelli varðandi gjaldtöku, flug- og farþegaumferð og væntanlegar fjárfestingar;
- g. nýtingu stofninnviða;
- h. áætlun um framlegð einstakra fjárfestinga og áhrif þeirra á afköst flugvallarins og gæði þjónustu.

Aðgreina skal í bókhalda einstaka kostnaðarliði sem lagðir eru til grundvallar gjaldi.

Flugrekstraraðilum, sem nýta aðstöðu flugvalla hér á landi, ber að upplýsa rekstraraðila flugvallar reglulega um áætlanir sínar m.a. varðandi tíðni flugs á hverri flugleið, fjölda farþega, samsetningu flugvélaflotans, fyrirhuguð verkefni á flugvelli og þarfir vegna aðstöðu á honum. Rekstraraðili flugvallar skal meðhöndla upplýsingar, sem veittar eru samkvæmt þessari grein, sem trúnaðarupplýsingar.

Ráðherra er m.a. heimilt að setja í reglugerð nánari ákvæði um sundurliðun gjalda, hvaða gjöld beri að sundurliða, birtingu upplýsinga um gjöld og aðferð við framsetningu.

24. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 78. gr.:

a. Í 3. mgr. 78. gr. falla brott orðin: , beiðni hafa borist frá flugrekanda að kröfu erlends ríkis þess efnis.

b. Á eftir 3. mgr. 78. gr. kemur nýr málslíður er orðast svo:

Samgönguráðherra er heimilt að setja reglugerð, að höfðu samráði við dómsmálaráðherra, um hæfni og þjálfun vopnaðra varða sem og fyrirkomulag við vopnaburð, verklag, samþykki þess og eftirlit.

25. gr.

Eftirfarandi breytingar verða á 132. gr.:

a. 2. mgr. orðast svo:

Ráðherra kveður á um stjórnun leitarstarfs fram til þess að slysstaður finnst, en þá taka lögregluþyriföld við og bera ábyrgð á vettvangsstjórn. Ráðherra getur með samningi falið félagasamtökum eða fyrirtækjum að hafa umsjón með framkvæmd leitarstarfa að hluta til eða öllu leyti. Rannsóknarnefnd flugslysa fer með yfirstjórn vettvangsrannsóknar og ber lögregluþyriföldum að aðstoða við hana í hvívetna.

b. Í stað orðanna: skal Flugmálastjórn í 1. málslíð 3. mgr. kemur orðið: er.

26. gr.

146. gr. b laganna orðast svo:

Heimild ríkisstjórnar til samningagerðar.

Ríkisstjórninni er heimilt að gera samninga við stjórnir annarra ríkja, alþjóðlegar og svæðisbundnar stofnanir um gagnkvæma viðurkenningu réttinda, skírteina, heimilda, starfsleyfa, vottunar og úttekta á sviði flugs, þ.m.t á sviði flugverndar.

27. gr.

Ný grein 146. gr. c orðast svo:

Tölvufarskráningarkerfi.

Tölvufarskráningarkerfi er kerfi þar sem m.a. er að finna upplýsingar flugrekenda um ferðaáætlanir, laus sæti, fargjöld og aðra tengda þjónustu ýmist með eða án búnaðar til farskráningar eða útgáfu ferðaheimilda að því marki sem áskrifendur kerfisins fá aðgang að

Drög 21.10.2008

Þessari þjónustu að hluta eða að fullu. Ráðherra er heimilt að setja reglugerð m.a. um starfrækslu slíkra kerfa, aðgengi, áreiðanleika og röðun upplýsinga, skilmála, bann við mismunun, eftirlit með starfsemi tölvufarskráningarkerfa, ráðstafanir til varnar jafnri samkeppni og vernd persónuupplýsinga.

28. gr.

Gildistaka.

Lög þessi öðlast gildi þann 1. janúar 2009.

Drög

Almennar athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Með frumvarpi þessu eru gerðar tillögur til breytinga á nokkrum ákvæðum laga um loftferðir nr. 60/1998 með síðari breytingum. Um er að ræða breytingar af margvíslegum toga.

Í 1. gr. og 2. gr. frumvarpsins er lagt til að Flugmálastjórn Íslands verði heimilt að fela viðurkenndum aðilum skrásetningu og eftirlit með starfrækslu og lofthæfi loftfara af tiltekinni tegund eða flokki. Er þar leitast við að styrkja og bæta heimildir núgildandi laga til að festa frekar í sessi það fyrirkomulag sem komið hefur verið á varðandi hreyfilknúin fis með það fyrir augum að mögulegt væri að koma sama fyrirkomulagi á varðandi aðra flokka loftfara.

Aðrar breytingar lúta m.a. að því að bæta og styrkja lagastoð fyrir setningu reglugerða og innleiðingu gerða á nokkrum sviðum vegna sammingsins um Evrópska efnahagssvæðið. Má þar nefna heimildir til vottunar eða viðurkenningar til verklegrar og bóklegrar kennslu í 3. gr. frumvarpsins og heimildir til setningar reglugerða á sviði almannaflugs og verkflugs, sbr. 6. og 7. gr. frumvarpsins.

Þá er lagt til að lagastoð fyrir setningu reglugerðar um hámarksflugvakt verði bætt í 8. gr. frumvarpsins og ráðherra verði falið að setja reglugerð á sviði öryggis og heilbrigði sbr. 10. gr. frumvarpsins. Ákvæði laganna er lúta að flugleiðsöguþjónustu og rekstrarstjórnun flugumferðar eru styrkt enn frekar í 11. gr. frumvarpsins og í 12. gr. og 13. gr. frumvarpsins er kveðið á um skýrari lagastoð fyrir innleiðingu gerða Evrópubandalagsins á sviði flugafgreiðslu og flugafgreiðslutíma.

Umfangsmestu breytingarnar snúa að flugvernd og gjaldtöku vegna flugverndar, sjá 14. – 24. gr. frumvarpsins. Kveðið er nánar á um eftirlit Flugmálastjórnar Íslands, heimildir til leitar, gerð bakgrunnsathugana og þagnarskyldu. Ennfremur er kveðið á um skýrari lagastoð til setningar reglugerða á sviði flugverndar. Lagt er til að sá skattur sem núgildandi lög ákveða vegna flugverndar verði afnuminn og rekstraraðila flugvallar veitt heimild til gjaldtöku vegna flugverndareftirlits. Ennfremur er lagt til að komið verði á notendanefnd á flugvelli sem verði vettvangur skoðanaskipta milli notenda flugvallar og rekstraraðila um málefni flugvallarins, þ.m.t. gjaldtöku. Kveðið er á gagnsæi gjalda í 23. gr. frumvarpsins þar sem sú skylda er lögð á rekstraraðila flugvallar að leggja árlega fram sundurliðun kostnaðar sem lögð er til grundvallar gjaldtöku.

Í 1. mgr. 24. gr. frumvarpsins er lagt til að það skilyrði sem 3. mgr. 78. gr. núgildandi laga um loftferðir áskilur er lýtur að því að beiðni hafi borist frá flugrekanda að kröfu erlends ríkis þess efnis að vopnaðir verðir séu um borð í íslensku loftfari í almenningsflugi sé fjarlægð.

Sérstök breyting er gerð í 25. gr. frumvarpsins er varðar leiðréttingu á orðalagi 132. gr. núgildandi laga um leit og björgun þar sem ákvörðunarvaldið á fyrirkomulagi við leit og björgun er fært til samgönguráðherra frá Flugmálastjórn Íslands. Er breytingin gerð með hliðsjón af þeim breytingum sem orðin er á hlutverki stofnunarinnar í kjölfar breytinga á lögum um loftferðir nr. 165/2006, laga um Flugmálastjórn Íslands nr. 100/2006 og laga um stofnun hlutafélags um flugleiðsöguþjónustu og flugvallarekstur Flugmálastjórnar Íslands nr. 102/2006.

Áréttuð er heimild ríkisstjórnar til samningagerðar í 26. gr. frumvarpsins og heimildin útvíkkuð frekar til samninga á sviði flugverndar.

Um nokkurt skeið hefur staðið fyrir dyrum heildarendurskoðun laga um loftferðir í samgönguráðuneytinu. Þar sem sú vinna er komin skammt á veg þótti brýnt að koma að tilteknum breytingum á lögnum ekki síst með tillit til þeirra stjórnskipulegu fyrirvara sem gerðir hafa verið vegna innleiðingar nokkurra reglugerða Evrópubandalagsins í íslenskan rétt, sbr. 9. gr. frumvarpsins. Verði frumvarpið að lögum verður unnt að aflétta þeim fyrirvörum og innleiða viðkomandi gerðir án frekari tafa. Í öðrum tilvikum þótti mikilvægt að styrkja og bæta lagastoð fyrir setningu reglugerða á tilteknum sviðum.

Frumvarpið er samið í samgönguráðuneytinu og var sent út til umsagnar flugráðs og hagsmunaaðila auk þess sem einstök ákvæði voru unnin í samráði við dómsmálaráðuneytið, fjármálaráðuneytið og viðskiptaráðuneytið.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Í greininni er kveðið á um heimild Flugmálastjórnar Íslands til að fela viðurkenndum aðila skrásetningu loftfara af tiltekinni tegund eða flokki. Með tiltekinni tegund loftfara eða flokki er horft til flokkunar loftfara samkvæmt ákvæðum reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 1592/2002/EB frá 15. júlí 2002 um sameiginlegar reglur um almenningsflug og um stofnun Flugöryggisstofnunar Evrópu¹, bæði hvað varðar flokkun loftfara sem falla undir gildissvið reglugerðarinnar og þeirra sem reglugerðin skilgreinir að falli tímabundið utan gildissvið hennar.

Ákvæðinu er fyrst og fremst ætlað að ná til skráningar hreyfilknúinna fisa og léttra flugvéla og svifflugvéla síðar meir. Um nokkurt skeið hefur Flugmálastjórn Íslands falið viðurkenndu físfélagi skráningu hreyfilknúinna fisa auk eftirlits með starfrækslu þeirra og lofthæfi og hefur slíkt fyrirkomulag almennt gefist vel. Byggt hefur verið á 2. mgr. 12. gr. laganna varðandi fyrirkomulag skráningar, en fram hafa komið athugasemdir við framkvæmdina af hálfu Umboðsmanns Alþingis sem hefur talið að fullnægjandi lagastoð hafi skort. Með ákvæðinu er úr því bætt. Í samræmi við athugasemdirnar er því hér mælt fyrir um skýra heimild til slíks framsals á skráningu sem og setningu reglugerðar um þá flokka og tegundir loftfara sem sætt geta slíku framsali.

Um 2. gr.

Í greininni er lagt til að Flugmálastjórn Íslands sé heimilt að viðurkenna aðila til eftirlits með starfrækslu og lofthæfi loftfara af tiltekinni tegund eða flokki, í samræmi við 2. gr. frumvarpsins. Í 2. mgr. 21. gr. laganna er kveðið á um að Flugmálastjórn sé heimilt að láta íslenskan eða erlendan aðila eða erlent stjórnvald, sem hún velur og til þess er hæft, framkvæma skoðun og eftirlit er varðar lofthæfi. Nauðsynlegt er talið að útvíkka þessa heimild frekar þannig að hún nái ekki aðeins til lofthæfis heldur einnig starfrækslu loftfarsins, með sérstöku ákvæði um tilhögun viðurkenningar slíks aðila og afturköllunar eða sviptingu viðurkenningar fullnægi aðili ekki lengur þeim kröfum og skilyrðum sem fyrir starfseminni eru sett. Ráðgert er að aðili sem hlotið hefur viðurkenningu geti haft almennt eftirlit með starfrækslu og lofthæfi loftfars, unnið grunnvinnu varðandi t.a.m. útgáfu lofthæfivottorða en hafi ekki heimild til útgáfu þess sem áfram verður á hendi Flugmálastjórnar Íslands.

¹ Reglugerð (EB) nr. 1592/2002 var innleidd hér á landi með reglugerð um gildistöku reglugerða Evrópusambandsins um sameiginlegar reglur um almenningsflug og stofnun Flugöryggisstofnunar Evrópu, nr. 612/2005 með síðari breytingum.

Þá er í 5. mgr. kveðið á um heimild ráðherra til að setja nánari reglur til fyllingar greininni þ.m.t. til að kveða á um eftirlit, kröfur til viðurkenningar, framkvæmdar og starfrækslu, félagafoms, fjármögnunar, fjárhagsstöðu, reikningsskila, váttrygginga, kennslu, þjálfunar, prófana, menntunar og hæfni kennara og fleira auk upplýsingamiðlunar og skýrslugjafar til Flugmálastjórnar Íslands.

Um 3. gr.

Í greininni er lagt til að sett verði almennt ákvæði um vottun eða viðurkenningu aðila sem fara með verklega eða bóklega kennslu, þjálfun eða prófun á sviði loftferða. Slíkt ákvæði er ekki að finna í gildandi lögum, en svipað ákvæði í 5. mgr. 57. gr. loftferðalaga tekur einungis til skólustarfsemi á sviði flugleiðsöguþjónustu.

Ísland hefur þegar undirgengist víðtækar skuldbindingar er lúta að veitingu réttinda á þeim sviðum er 1. mgr. greinarinnar tiltekur. Annarsvegar er um að ræða viðauka Chicago-samningsins svonefnda² og hinsvegar skuldbindingar er leiða af aðild Íslands að samningnum um Evrópska efnahagssvæðið.

Ákvæðið tekur almennt til vottunar eða viðurkenningar á þeim aðilum er hyggjast bjóða verklega og eða bóklega kennslu, þjálfun og prófun skv. liðum a.- g. í 1. málsgrein. Liðirnir skýra sig að mestu sjálfir en rétt er að taka fram að a-liður tekur til flugmanna loftfara og er ekki bundinn við tiltekna tegund eða flokk loftfars. Til flugliða teljast einnig flugvélstjórar en kennsla til slíkra réttinda er nú að mestu að leggjast af. B-liður 1. mgr. tekur til öryggis- og þjónustuliða sem starfa í farþegarými loftfars og f-liður 1. mgr. tekur m.a. til flugumferðarstjóra en einnig annars starfsfólks sem starfar að flugleiðsöguþjónustu og rekstrarstjórnun flugumferðar.

Umfangsmikið safn reglugerða er þegar í gildi um framkvæmd verklegar og bóklegar kennslu þeirra aðila er að framan greinir. Vegna frekari flutnings verkefna til Flugöryggisstofnunar Evrópu á næstunni munu fjölmargar þessara reglugerða verða endurútfærnar og taka breytingum. Því er nauðsynlegt að tryggja að fullnægjandi lagastoð sé fyrir hendi til innleiðingar á reglugerðunum og er í því skyni gerð tillaga að mjög ítarlegri heimild ráðherra til setningar reglugerða á þessu sviði í 5. mgr. greinarinnar.

Um 4. gr.

Um langt skeið hafa verið í gildi hér á landi ákvæði í reglugerð um heilbrigði flugliða og flugumferðarstjóra. Setning reglugerða um heilbrigði hafa byggt á ákvæðum 31. gr. og 73. gr. laga um loftferðir. Löggin hafa hingað til ekki tekið til þeirrar starfsemi fluglækna sem tilnefndir eru eða fluglæknasetra sem samþykkt eru af flugmálayfirvöldum til vottunar á heilbrigði á grundvelli reglugerða um heilbrigði og reglugerða um skírteini flugliða og flugumferðarstjóra.

Vegna frekari flutnings verkefna til Flugöryggisstofnunar Evrópu, m.a. á sviði skírteinamála á næstunni, munu þessar reglugerðir verða endurútfærnar og taka breytingum. Því er nauðsynlegt að tryggja að fullnægjandi lagastoð sé fyrir hendi til innleiðingar á reglugerðunum og er í því skyni gert ráð fyrir heimild ráðherra til setningar reglugerða á þessu sviði í 5. mgr. greinarinnar.

Um 5. gr.

Frekar er áréttað um eftirlit Flugmálastjórnar Íslands með vottuðum og viðurkenndum aðilum samkvæmt 28. gr. a, 28. gr. b og 28. gr. c sem vísað er til í 2.-4. gr. frumvarpsins.

Um 6. gr.

² Sjá viðauka 1 um skírteini, viðauka 6 um flugrekstur og almannaflyg, viðauka 8 um lofthæfi, viðauka 17 um flugvernd og viðauka 11 og 12 um flugumferðarþjónustu og leit- og björgun loftfara.

Í gildandi lögum hefur skort ákvæði vegna starfrækslu almannaflugs, að lofthæfikerfum undanskildum. Til að bæta hér úr er kveðið á um heimild ráðherra til að setja reglugerð þar sem kveðið verður á um skyldu eiganda og umráðenda loftfars til að uppfylla þær kröfur og skilyrði sem nauðsynleg eru til öruggrar starfrækslu þess. Heimildin tekur til alls almannaflugs, þ.m.t. einka- og kennsluflugs.

Um 7. gr.

Í gildandi lögum hefur skort ákvæði vegna starfrækslu verkflugs hvort heldur það er stundað í einkaflugi eða í atvinnuskyni. Til að bæta hér úr er kveðið á um heimild ráðherra til að setja reglugerð þar sem kveðið verður á um skyldu eiganda og umráðanda loftfars til að uppfylla þær kröfur og skilyrði sem nauðsynleg eru til öruggrar starfrækslu. Heimildin tekur til verkflugs hvort heldur það er starfrækt í einkaflugi eða í atvinnuskyni.

Um 8. gr.

Í gildandi lögum er kveðið á um það í 4. mgr. 37. gr. að samgönguráðherra sé heimilt að kveða á um lágmarkshvíldartíma í reglugerð. Hvergi er þess getið hvernig farið skuli með hámarksvinnutíma eða hámarksflugvaktíma. Þá skortir á ákvæði er kveða á um skyldu til að fylgja reglum um vinnu- og hvíldartíma eða hverjir skuli njóta réttinda samkvæmt þeim.

Með ákvæðinu er bætt úr þessu þar sem kveðið er á um heimild ráðherra til að setja ákvæði í reglugerð um réttindi og skyldur flugrekenda og flugverja, þ.e. öryggis- og þjónustuliða og flugliða, um þau atriði sem upp eru talin í ákvæðinu. Jafnframt er með ákvæðinu veitt heimild til samgönguráðherra til að kveða á um réttindi og skyldur samþykktra flugskóla og aðila á þeirra vegum að því er varðar sömu atriði.

Með málsgreininni er m.a. tryggð nægileg lagastoð fyrir setningu reglugerðar um flug- og vaktíma sem byggir á ákvæðum þriggja reglugerða Evrópubandalagsins um breytingu á reglugerð ráðsins nr. 3922/91 um samræmingu á tæknikerfum og stjórnsýslumeðferð á sviði flugmála, þ.e. reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins nr. 1899/2006 frá 12. desember 2006, sbr. ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 120/2007; reglugerð framkvæmdastjórnarinnar nr. 8/2008 frá 11. desember 2007, sbr. ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 70/2008 og reglugerð framkvæmdastjórnarinnar nr. 859/2008 frá 20. ágúst 2008.

Um 9. gr.

Lagt er til að gerðar verði breytingar á orðalagi 47. gr. a nógildandi laga með vísan til stjórnskipulegs fyrirvara vegna innleiðingar reglugerðar (EB) nr. 1330/2007 frá 24. september 2007 og reglugerðar (EB) nr. 1321/2007 frá 12. nóvember 2007 um skráningu og miðlun upplýsinga til hagsmunaaðila og rekstur miðlægs gagnagrunns um tilkynnt slys og atvik.

1. mgr. 9. gr. frumvarpsins tilgreinir frekari frávik frá meginreglunni um takmarkaðan aðgang að upplýsingum eða tilkynningum sem berast samkvæmt 47. gr. 1. málslíður 9. gr. kveður á um að óheimilt sé að veita slíkan aðgang. Undanþágan heimilar hins vegar aðgang í tveimur tilvikum samkvæmt nógildandi lögum en lagt er til í frumvarpinu að þriðja tilvikinu verði bætt við þ.e. í þeim tilvikum þegar hagsmunaaðilar, sem eru í þeirri stöðu að geta unnið að bættu flugöryggi, óska eftir aðgangi að upplýsingum. Verði frumvarpið að lögum er því gert ráð fyrir að þeir hagsmunaaðilar, sem taldir eru þar upp og sem vinna að bættu flugöryggi, geti sótt um aðgang að upplýsingum úr gagnagrunninum og fengið umsóknir sínar metnar og afgreiddar í samræmi við ákvæði laga og reglugerðar sem samgönguráðherra setur. Gert er ráð fyrir að mat á því hvort um hagsmunaaðila sé að ræða, sem fellur undir lögin, liggi í höndum aðila sem falið verður að taka á móti umsögnum og vinna úr þeim á grundvelli reglugerðar. Miðlun upplýsinga til hagsmunaaðila skal takmarkast við þær upplýsingar sem teljast vera nauðsynlegar fyrir notendur þeirra í þágu flugöryggis svo að unnt sé að tryggja viðeigandi leynd upplýsinganna.

Eins og málum er háttað í dag er gert ráð fyrir því að Flugmálastjórn Íslands verði falið að taka á móti og afgreiða þær beiðnir sem berast frá hagsmunaaðilum vegna þessa. Ekkert er því til fyrirstöðu að í framtíðinni verði þessari framkvæmd fyrirkomið með öðrum hætti.

Gengið er út frá því í 3. mgr. að samgönguráðherra geti sett reglugerð um nánari útfærslu á þeim atriðum sem upp eru talin í ákvæðinu. Í núgildandi lögum er heimild ráðherra til að setja reglugerð talsvert þrengri en frumvarpið mælir fyrir um. Með tilkomu reglugerða (EB) nr. 1330/2007 um skráningu og miðlun upplýsinga til hagsmunaaðila frá 24. september 2007 og reglugerðar (EB) nr. 1321/2007 frá 12. nóvember 2007 um rekstur miðlægs gagnagrunns um tilkynnt slys og atvik, er nú talin þörf á að víkka nokkuð út heimild ráðherra til setningar reglugerðar. Er það m.a. gert með því að veita honum heimild til að setja frekari ákvæði um miðlun upplýsinga úr grunninum til hagsmunaaðila, form beiðna um aðgang að upplýsingum, móttöku, skráningu, málsmeðferð og afgreiðslu beiðna um upplýsingar úr grunninum.

Þá er sérstaklega vikið að heimild ráðherra til að kveða á um þagnarskyldu aðila og starfsmanna á hans vegum. Í ákveðnum tilvikum er gert ráð fyrir því að þeir aðilar, sem skráð hafa upplýsingar í grunninn, geti undir vissum kringumstæðum aflétt þagnarskyldu af tilteknum upplýsingum. Er ráðherra falið að kveða á um umfang og skilyrði slíkrar afléttingar en ljóst er að frumskilyrði hennar er að hún sé veitt með sannanlegum og formlegum hætti. Gengið er út frá því að hagsmunaaðilar noti þær upplýsingar, sem þeim berast á grundvelli þessarar heimildar, sem trúnaðargögn og að upplýsingarnar verði eingöngu notaðar í þeim tilgangi sem tilgreindur var í beiðni um aðgang að gögnum.

Lagt er til það nýmæli að ráðherra geti í reglugerð kveðið á um skyldu til skráningar upplýsinga í gagnagrunninn meðan á rannsókn stendur. Er hér vísað til grunnupplýsinga um rannsóknir flugslysa og alvarlegra flugatvika sem tilkynningarskyld eru skv. 47. gr. núgildandi laga. Samkvæmt gildandi lögum er enginn áskilnaður um tímamörk varðandi skráningu upplýsinga í gagnagrunninn. Telja verður að það geti leitt til aukins flugöryggis í ákveðnum tilvikum ef þetta tímamark er gert ljóst. Miðað er við að fyrsta skráning hefjist við upphaf rannsókna og síðan sé skráningu viðhaldið og hún uppfærð meðan á rannsókn stendur eftir atvikum. Framangreint fyrirkomulag er til samræmis við ákvæði fyrrgreindrar reglugerðar (EB) nr. 1321/2007.

Um 10. gr.

Í 54. gr. laga um loftferðir er kveðið á um að Flugmálastjórn setji nánari reglur um ýmis atriði er varða aðbúnað og hollustuhætti um borð í loftförum. Er hér lagt til að ráðherra setji slíka reglugerð í stað reglna sem Flugmálastjórn gæti sett. Jafnframt er lagt til að frekar verði útvíkkað gildissvið slíkra reglna til atriða er lúta að heilbrigði flugverja.

Viðamikil löggjöf Evrópubandalagsins á sviði vinnuverndar tekur að takmörkuðu leyti til flugstarfsemi þar sem slík starfsemi er almennt undanskilin gildissviði hennar. Tiltekin efnisatriði er lúta að almennri vinnuvernd og hollustuháttum geta þó átt við um starfsumhverfi flugverja um borð í loftförum. Skýr lagaheimild til setningar reglugerðar á þessu sviði er því nauðsynleg.

Um 11. gr.

Með lögum nr. 75/2005 var flugleiðsöguþjónusta fyrst skilgreind og kveðið á um starfsleyfisskyldu vegna hennar. Með breytingu á 1. mgr. 57. gr. a, sem hér er ráðgerð, er hugtaksskilgreiningu orðsins „flugleiðsöguþjónusta” breytt lítilsháttar og hún samræmd því hugtaki sem nú hefur verið innleitt með löggjöf Evrópubandalagsins á sviði flugleiðsögu sem innleitt hefur verið í samninginn um Evrópska efnahagssvæðið.³ Þ.e. fjarskipta- og

³ Sjá reglugerð um samevrópska flugsvæðið nr. 870/2007 sem er innleiðing á reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 549/2004 frá 10. mars 2004 um setningu rammaákvæða um að koma á samevrópsku flugumferðarsvæði (rammareglugerðin), reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 550/2004 frá 10. mars

ratsjárþjónusta verður leiðsögu- og kögunarþjónusta. Fjarskiptaþjónusta (*Communication services*) tekur til faststöðva- og farstöðvaþjónustu fyrir flug til að gera möguleg fjarskipti milli landstöðva, milli loftfara og landstöðva og milli loftfara að því er varðar flugstjórnarþjónustu og kögunarþjónusta (*Surveillance services*) er sá búnaður og þjónusta sem eru notuð til að ákvarða staðsetningu sérhvers loftfars til að tryggja örugga fjarlægð milli loftfara.

Rekstrarstjórnun flugumferðar (*Air Traffic Management*) tekur til samstilltrar stjórnunar í lofti og á jörðu niðri (flugumferðarþjónustu, loftrýmisstjórnun og flæðisstjórnun flugumferðar) sem krafist er til að tryggja örugga og skilvirka hreyfingu loftfars á öllum stigum starfrækslu. Flugumferðarþjónusta (*Air traffic services*) er yfirhugtak sem nær til mismunandi flugupplýsingaþjónustu, viðbúnaðarþjónustu, ráðgjafarþjónustu og flugstjórnarþjónustu (aðflugsstjórnarþjónustu, flugstjórnarsvæðisþjónustu og flugturnsþjónustu). Flæðisstjórnun flugumferðar (*Air traffic flow management*) er sú þjónusta sem er veitt með það að markmiði að stuðla að öruggu, skipulegu og hröðu flæði flugumferðar með því að tryggja að geta flugumferðarstjórnar sé nýtt til hins ýtrasta og að umfang flugumferðar sé í samræmi við getuna sem viðeigandi þjónustuveitendur flugumferðar hafa gefið upp.

2. og 3. mgr. greinarinnar eru samhljóða nógildandi málsgreinum 57. gr. a. nema bætt hefur verið inni 2. mgr. vísun til rekstrarstjórnun flugumferðar.

Í samræmi við reglugerðir Evrópubandalagsins á sviði flugleiðsöguþjónustu er hér lagt til í 4. mgr. að ráðherra geti tilnefnt þjónustuveitanda til að veita afmarkaða þjónustuþætti flugleiðsögu og rekstrarstjórnun flugumferðar. Um er að ræða skyldu ríkisins til að tryggja þjónustuna á grundvelli þjóðréttarlegra skuldbindinga og að viðkomandi þjónustuaðila er veittur einkaréttur að hluta, til veitingar slíkrar starfsemi. Á þetta eingöngu við um starfsemi flugumferðarþjónustu, þjónustupakka eða eina tegund flugleiðsöguþjónustu, innan tiltekinnar loftrýmisumdæma að því er varðar loftrými á ábyrgð íslenska ríkisins. Loftrýmisumdæmi (*Airspace block*) er loftrými af skilgreindri stærð, að því er varðar rúm og tíma, þar sem veitt er flugleiðsöguþjónusta. Þá getur samgönguráðherra tilnefnt þjónustuveitanda sem hefur einkarétt á því að láta í té öll veðurfræðileg gögn eða hluta af þeim í öllu eða hluta af loftrýminu, sem er á ábyrgð íslenska ríkisins, að teknu tilliti til öryggisráðstafana.

Í 5. mgr. er áréttað að Flugmálastjórn Íslands eða aðili sem hún samþykkir skal fara með eftirlit með veitanda flugleiðsöguþjónustu og rekstrarstjórnun flugumferðar.

Í 6. mgr. er samgönguráðherra veittar heimildir til setningar reglugerðar um framkvæmd, starfrækslu og eftirlit með flugleiðsöguþjónustu og rekstrarstjórnun flugumferðar. Fyrirsjáanlegt er að á næsta ári muni verkefni er lúta að flugleiðsöguþjónustu og rekstrarstjórnun flugumferðar flytjast til Flugöryggisstofnunar Evrópu. Þrátt fyrir að þegar hafi verið innleiddar fjölmargar reglugerðir er tengjast framkvæmd flugleiðsöguþjónustu og rekstrarstjórnun flugumferðar vegna sammingsins um Evrópska efnahagssvæðisins er fyrirséð að þeim mun fjölga mjög á næstunni. Um afar sérhæft svið er að ræða og því brýn nauðsyn að skýr lagaheimild sé til staðar til innleiðingar regluverksins.

Um 12. gr.

Með þeim breytingum, sem ráðgerðar eru á 57. gr. b í nógildandi lögum, er leitast við að styrkja enn frekar þann grundvöll sem byggt er á við innleiðingu á tilskipun ráðsins (EB) nr. 96/67/EB frá 15. október 1996 um aðgang að flugafgreiðslumarkaðinum á flugvöllum

2004 um að veita þjónustu á sviði flugleiðsögu á samevrópska flugumferðarsvæðinu (þjónustureglugerðin); reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 551/2004 frá 10. mars 2004 um skipulag og notkun loftrýmis á samevrópska flugumferðarsvæðinu (loftrýmisreglugerðin); og reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 552/2004 frá 10. mars 2004 um rekstrarsamhæfi evrópska netsins fyrir rekstrarstjórnun flugumferðar (rekstrar-samhæfisreglugerðin).

bandalagsins, sbr. ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar nr. 79/2000. Talið er nauðsynlegt að áréttu að sé flugvöllur sem opinn er fyrir flugumferð í atvinnuskyni undir tilteknum viðmiðunarmörkum hvað varðar fjölda farþega og magn farms þá er rekstraraðila heimilt að takmarka fjölda þeirra aðila sem heimilt er að veita flugafgreiðslu á viðkomandi flugvelli, enda uppfylli rekstraraðili þau skilyrði sem kveðið er á um í reglugerð. Þá er lagt til að ráðherra geti kveðið á um eftirlit með veitendum flugafgreiðslu í reglugerð. Er þar m.a. horft til reksturs veitenda flugafgreiðslu, flugöryggis og flugverndar innan athafnasvæðis flugvallar.

Í 3. mgr. er kveðið á um heimild rekstraraðila flugvallar til að afhenda þriðja aðila stjórn sérstakra mannvirkja til flugafgreiðslu þar sem ekki getur talist hagkvæmt og skilvirkt að margir reki samskonar mannvirki. Í heimildinni felst að rekstraraðili flugvallar getur skyldað þá sem sjá um flugafgreiðslu og flugvallanotendur sem sjá um eigin afgreiðslu til að nota slík mannvirki. Ákvæðið tekur samkvæmt orðanna hljóðan til sérstakra mannvirkja sem notuð eru við flugafgreiðslu og eru svo flókin, kostnaðarsöm eða hafa svo mikil umhverfisáhrif að ekki er unnt að skipta þeim niður eða hafa fleiri en eitt af þeim. Í dæmaskyni eru talin upp mannvirki sem notuð eru til stjórnar farangursflokkunar, afísingar, vatnshreinsunar og eldsneytisdreifingar. Ekki er loku fyrir það skotið að ákvæðið gæti átt við fleiri mannvirki sem nýtt eru við flugafgreiðslu.

Um 13. gr.

Lagt er til að ný málsgrein bætist við 57. gr. c laganna sem kveði nánar á um afgreiðslugetu flugvalla, í hvaða tilvikum eigi að taka hana til skoðunar og hverjir geti farið fram á það. Afgreiðslugetan kemur aðeins til skoðunar ef umferðarmagn um flugvöll leiðir til útgáfu sérstakra afgreiðslutíma (slot allocation) til landingar eða brottflugs. Jafnframt er kveðið á um heimild samgönguráðherra til að setja nánari reglur um fyrirkomulagið.

Tekið er mið af áskilnaði reglugerðar ráðsins (EBE) nr. 95/93 frá 18. janúar 1993 um sameiginlegar reglur um úthlutun afgreiðslutíma á bandalagsflugvöllum og reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 793/2004 frá 21. apríl 2004 um breytingu á fyrrgreindu reglugerðinni.

Samkvæmt a-lið er ráðherra veitt heimild til að kveða á um tilnefningu flugvallar. Annars vegar er gert ráð fyrir að flugvöllur geti verið tilnefndur sem flugvöllur með skammtaðan afgreiðslutíma. Hins vegar mun verða hægt að tilnefna flugvöll sem flugvöll með afgreiðslutíma eftir samráði. Í b-lið er gert ráð fyrir að settar verði reglur um skipun samráðs- eða samræmingarstjóra flugvalla og starfsskyldur þeirra. Mikilvægt er að þeir ræki störf sín í hvívetna á sjálfstæðan, hlutlausan og skýran hátt og án mismununar. Gert er ráð fyrir að samræmingarstjóri komi til með að bera ábyrgð á úthlutun afgreiðslutíma og hafa eftirlit með að starfsemi flugrekenda samræmist þeim afgreiðslutíma sem úthlutað er, í samræmi við ákvæði reglugerðarinnar. Samráðsstjóra er ætlað að hafa eftirlit með að starfsemi flugrekenda samræmist þeim áætlunum sem þeim er gert að fylgja. Um skyldur samráðs- og samræmingarstjóra verður að öðru leyti kveðið á um í reglugerðinni.

Gert er ráð fyrir að framkvæmdastjórn flugvallar verði falið að skipa samræmingarnefnd flugvallar með skammtaðan afgreiðslutíma skv. c-lið. Nánari ákvæði um ábyrgð og verksvið nefndarinnar verða í reglugerð. Jafnframt verður kveðið á um skyldu flugrekenda, m.a. til upplýsingagjafar og starfrækslu flugstarfsemi á ákveðnum tímum og um afleiðingar þess að gögnum er ekki skilað á tilsettum tíma, sbr. d-lið.

Þá er kveðið á um heimild ráðherra skv. e-lið til að setja ákvæði í reglugerð um skyldu til að halda heildarskrá um afgreiðslutíma, úthlutun og breytingar á honum (hreyfanleiki afgreiðslutíma). Eðlilegt er að flugrekendum verði gert óheimilt að starfrækja flugstarfsemi, ítrekað og af ásetningi, á tímum sem eru verulega frábrugðnir úthlutuðum afgreiðslutímum

eða nota afgreiðslutíma á verulega frábrugðinn hátt frá því sem kveðið er á um í úthlutun ef það raskar starfsemi flugvallar eða flugumferð.

Í þeim tilvikum þegar flugleið á Evrópska efnahagssvæðinu á undir högg að sækja af einhverjum orsökum er gert ráð fyrir heimild ráðherra til að leggja kvaðir um opinbera þjónustu á viðkomandi flugleið. Er í slíkum tilvikum gert ráð fyrir að ráðherra geti óskað eftir því að tekinn verði frá nauðsynlegur afgreiðslutími fyrir fyrirhugaðan rekstur á þeirri leið, sbr. f-lið.

Í g-lið er ráðherra veitt heimild til að setja ákvæði í reglugerð um kvartanir og áfrýjunarrétt.

Að lokum er ráðherra veitt heimild til að setja reglur um takmörkun á bótaábyrgð samræmingarstjóra, sbr. h-liður. Hér er um að ræða nýmæli þar sem horft er til þess að rétturinn til að raða afgreiðslutíma hafi ekki í för með sér rétt til skaðabóta vegna takmarkana, hamla eða afnáms afgreiðslutímans samkvæmt ákvæðum laga og reglugerða, einkum við beitingu reglna samningsins um Evrópska efnahagssvæðið er varða loftflutninga. Þetta hefur það í för með sér að telji aðili sig verða fyrir tjóni vegna úthlutaðs afgreiðslutíma, sem tekið hefur breytingum eða vegna þess að hann hefur ekki hlotið umbeðinn afgreiðslutíma, á hann ekki rétt á skaðabótum á grundvelli þessa. Eðlilegt má telja að samræmingarstjóri verði ekki gerður bótaskyldur vegna þeirra ráðstafana sem grípa þarf til og tengjast störfum hans samkvæmt ákvæðum reglugerðar sem ráðherra setur, nema í þeim tilvikum þegar um er að ræða stórfellt gáleysi eða misferli af hans hálfu.

Almennt um 14. – 20. gr. frumvarpsins

Flugvernd er skilgreind sem sambland af ráðstöfunum og mannlegum og náttúrulegum úrræðum til að vernda almenningsflug gegn ólögætum aðgerðum. Frá því að núgildandi 70. gr. laga um loftferðir var sett í kjölfar atburðanna þann 11. september 2001 í Bandaríkjunum, með breytingum á lögum um loftferðir nr. 21/2002 og síðari breytingu á lögum um loftferðir nr. 75/2005 hefur umhverfi flugverndarmála í heiminum tekið breytingum.

Fyrir dyrum er nú innleiðing nýrrar reglugerðar Evrópubandlagsins á sviði flugverndar, sbr. reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins (EB) nr. 300/2008 frá 11. mars 2008 um sameiginlegar reglur á sviði flugverndar og leysir af hólmi reglugerð (EB) nr. 2320/2002 sama efnis. Þá er einnig fram komin ný reglugerð framkvæmdastjórnarinnar (EB) nr. 820/2008 frá 8. ágúst 2008 um ráðstafanir til að framfylgja sameiginlegum grunnkröfum um flugvernd sem kemur til með að leysa af hólmi hluta af reglugerð framkvæmdastjórnarinnar (EB) nr. 633/2003 frá 4. apríl 2003 með síðari breytingum (svonefnd innleiðingarreglugerð verklags)⁴. Báðar þær reglugerðir Evrópubandalagsins, sem nú falla niður, voru innleiddar hér á landi í reglugerð um flugvernd nr. 361/2005.

Sá hluti reglugerðar (EB) nr. 633/2003, sem ekki er innleiddur í reglugerð (EB) nr. 820/2008 hefur framkvæmdastjórnin aðgreint frá reglugerðinni og gefið út í formi ákvörðunar sem beint er til aðildarríkja Evrópubandalagsins og er ekki birt í Stjórnartíðindum EB.⁵ Ákvörðunin hefur að geyma viðkvæmt efni og lýsingu á verklagi sem flokkað er sem leynilegt. Ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar verður einungis birt aðildarríkjunum. Gert er ráð fyrir því að ákvörðun þessi verði innleidd í samninginn um Evrópska efnahagssvæðið eins og aðrar reglugerðir á sviði flugverndar. Umfjöllun í 18. gr. miðast því við þær forsendur.

⁴ Reglugerð um flugvernd nr. 361/2005 með síðari breytingum innleiðir bæði reglugerð (EB) nr. 2320/2003 og reglugerð (EB) nr. 633/2003. Auk þessa hafa tekið gildi reglugerð um innleiðingu reglugerða á sviði flugverndar nr. 125/2006 sem innleiðir þrjár reglugerðir (EB); reglugerð (EB) nr. 1217/2003 um gæðaeftirlit með flugvernd; reglugerð (EB) nr. 1486/2003 um verklagsreglur við eftirlit á vegum framkvæmdastjórnarinnar á sviði flugverndar og reglugerð (EB) nr. 1138/2004 um skilgreiningu á viðkvæmustu hlutum haftasvæða flugverndar á flugvöllum.

⁵ Sjá *Commission Decision of 8/VIII/2008 laying down additional measures for the implementation of the common basic standards of aviation security.*

Um 14. gr.

Greinin þarfnast ekki skýringa.

Um 15. gr.

Í 15. gr. er lagt til að ný grein 70. gr. a bætist við lögin. Greinin byggir að hluta til á núgildandi 3. mgr. 70. gr. en gerðar hafa verið lítilsháttar breytingar á henni. Í síðasta málslið greinarinnar er að finna nýmæli er varðar leynd og vernd verndaráætlana og annarra trúnaðarupplýsinga. Í ljósi þess hversu viðkvæmar upplýsingar er um að ræða þykir rétt að Flugmálastjórn hafi sérstakt eftirlit með því að upplýsingar berist einungis til þeirra aðila sem fullnægja skilyrðum um trúnað.

Um 16. gr.

Í 16. gr. er lagt til að ný grein 70. gr. b bætist við lögin. Greinin byggir að hluta á núgildandi 4. mgr. 70. gr. Í greininni er kveðið á um leit sem tekur til hverskonar leitar, skimunar, handleitar og líkamsleitar. Skimun er skilgreind sem beiting tæknilegra aðferða eða annarra aðferða til að bera kennsl á og eða finna bannaða hluti. Áréttað er að handleit og líkamsleit sé framkvæmd af einstaklingi af sama kyni þar sem hún felur í sér nána snertingu þess sem leitar á þeim sem sætir leitinni. Líkamsleit er sú leit er gengur næst þeim sem sætir leit og tekur m.a. til leitar í líkamsopum þess sem sætir leit. Líkamsleit skal aðeins framkvæmd af lögreglu.

Um 17. gr.

Í 17. gr. er lagt til að ný grein 70. gr. c bætist við lögin. Greinin byggir að hluta til á 5. mgr. 70. gr. núgildandi laga þar sem fjallað er um heimildir flugmálayfirvalda til að setja reglur um takmarkaðan aðgang starfsmanna að flugvöllum og flugvallarsvæðum vegna flugverndar, sem m.a. leiðir af athugun á viðkomandi í skráð lögreglu og öflun upplýsinga um sakarferil.

Skv. 1. og 2. mgr. greinarinnar er Flugmálastjórn Íslands eða þeim sem hún felur eftirlit með flugvernd og rekstraraðila flugvallar, að fengnu skriflegu samþykki viðkomandi einstaklings, heimilt að fela lögreglu athugun á viðkomandi einstaklingi í skráð lögreglu og öflun upplýsinga um bakgrunn og sakarferil sem lið í mati á því hvort óhætt sé að heimila viðkomandi aðgang að haftasvæði flugverndar og aðgengi að upplýsingum um framkvæmd og eftirliti með flugvernd. Í 18. gr. frumvarpsins er í n-lið nýrrar 70. gr. d lagt til að ráðherra verði í reglugerð heimilt að útfæra frekar þau viðmið og kröfur sem gera má m.t.t. slíkra athugana á bakgrunni einstaklinga í þessum tilgangi.

Um 18. gr.

Í ákvæðinu er kveðið á um heimild samgönguráðherra til setningar reglugerða um fjölmörg atriði er lúta að flugvernd, eftirliti og framkvæmd flugverndar auk krafna til samþykktar, viðurkenningar og upplýsingamiðlunar á sviði flugverndar. Í núgildandi 6. mgr. 70. gr. er að finna heimild ráðherra til setningar reglna á sviði flugverndar. Ástæða þótti til þess að tilgreina skýrari heimild til setningar reglugerðar á sviði flugverndar.

Í 2. mgr. 70. gr. d er lagt til að lögfest verði sérstök heimild samgönguráðherra til að birta aðeins að hluta eða öllu leyti efni reglugerðar samkvæmt h-lið 1. mgr. þeim einstaklingum sem starfs síns vegna þurfa að hafa vitneskju um efni hennar, enda varði efni reglugerðarinnar beina flugverndarhagsmuni og öryggi og leynd leiði af þjóðréttarlegum skuldbindingum á sviði flugverndar.

Eins og tæpt var á í inngangi að ákvæðum 14. – 20. gr. frumvarpsins er hluti af því efni sem til stendur að innleiða í samninginn um Evrópska efnahagssvæðið á sviði flugverndar í formi

ákvörðunar framkvæmdastjórnarinnar sem ekki sætir birtingu í Stjórnartíðindum EB. Ákvörðuninni er beint til aðildarríkja Evrópubandalagsins og hefur að geyma nákvæmar lýsingar á því verklagi sem viðhaft skal við flugvernd. Í ákvörðuninni er kveðið á um að frá og með 1. október 2008 skuli aðildarríkin tryggja beitingu ákvæða í viðauka við ákvörðunina. Í 4. mgr. 1. gr. segir jafnframt að reglur í viðaukanum skuli ekki birtar. Upplýsingar um reglurnar skuli aðildarríkin gera aðgengilegar þeim sem þurfa að hafa þekkingu á efni þeirra í samræmi við innlendar reglur um dreifingu viðkvæmra upplýsinga.

Viðaukinn hefur að geyma sambærilegar reglur og á við þær sem áður voru leynilegar í reglugerð (EB) nr. 633/2003 en fáein atriði hafa verið tekin út og birt í reglugerð (EB) nr. 820/2008. Viðaukinn við ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar, sem beint er til aðildarríkjanna, hefur því áfram að geyma leynilegar reglur um verklag sem fjölmargir aðilar og einstaklingar (almennigur) þarf að fara eftir. Aðgerðir þessar og verklag sæta eftirliti Flugmálastjórnar Íslands.

Ljóst er að séu verklagsreglurnar birtar og aðgengilegar almenningi, þar á meðal þeim sem hyggja á ölögmætar aðgerðir gegn flugstarfsemi, eru brostnar forsendur fyrir því að verklagið nái markmiði sínu að koma í veg fyrir slíkar aðgerðir. Verklagsreglurnar ná til fjölmargra ólíkra aðila svo sem flugrekenda, rekstaraðila flugvalla, farmflytjenda, póst- og hraðsendinga-fyrirtækja og ekki aðeins stjórnvalda eða handhafa opinbers valds. Verklagsreglurnar eru ólíkar öðrum reglum sem sæta leynd að því leyti sem þeim er ætlað að binda fjölmarga aðra aðila en stjórnvöld.

Hér á landi er almennt ekki til að dreifa ákvæðum í lögum eða stjórnvaldsfyrirmælum um dreifingu og leynd viðkvæmra upplýsinga umfram það sem tiltekið er í lögum um Stjórnartíðindi og varðar einungis stjórnvöld (sbr. óbirt stjórnvaldsfyrirmæli bindi aðeins stjórnvöld, 8. gr. 1. nr. 15/2005). Er því hér mælt fyrir um sérstaka lagaheimild til þess að takmarka birtingu verklagsreglna samkvæmt h-lið 2. mgr. Framkvæmd miðlunar upplýsinga um verklagsreglur samkvæmt h-lið 2. mgr. færi því fram eingöngu til þeirra aðila sem undirgengist hafa bakgrunnsathugun og miðlun upplýsinga tryggð með áritun viðkomandi til staðfestingar á móttöku eða öðrum sambærilega tryggum hætti.

Leitast var við að takmarka efnislega heimild 2. mgr. með vísan eingöngu til h-liðar 1. mgr. Því er ljóst að ákvæði reglugerðar er taka til heimildaveitinga, eftirlits, krafna til eftirlitsskyldra aðila, bannaðra hluta, skilgreiningu haftasvæða og aðgreindra flugverndar-svæða, aðgang, bakgrunnsathuganir og fleira verða birtar almenningi. Aðeins kröfur er lúta að framkvæmd (verklag) og starfrækslu flugverndar verða háðar leynd.

Um 19. gr.

Í ákvæðinu er kveðið á um þagnarskyldu vegna flugverndar. Greinin þarfnast ekki frekari skýringa.

Um 20. gr.

Í ákvæðinu er kveði á um refsingu við broti á þagnarskyldu. Greinin þarfnast ekki frekari skýringa.

Um 21. gr.

Í ákvæðinu er kveðið á um heimild til gjaldtöku vegna flugverndar. Sambærilega heimild til skattheimtu var áður að finna í sömu grein en ráðgert er að fella hana niður. Með breytingunni er verið að breyta formi gjaldtökunnar frá skattheimtu yfir í kostnaðartengda gjaldheimtu.

Breytingin er m.a. liður í heildarendurskoðun skattheimtu á Keflavíkurflugvelli í kjölfar stofnunar opinbers hlutafélags Keflavíkurflugvallar ohf., í tengslum við sameiningu Flugmálastjórnar á Keflavíkurflugvelli og Flugstöðvar Leifs Eiríkssonar í samræmi við lög nr.

76/2008 um stofnun opinbers hlutafélags um rekstur Keflavíkurflugvallar o.fl. Brýnt þykir að breyta formi gjaldtökunnar nú þegar, m.a. í ljósi hins breytta rekstrarforms. Flugstoðir ohf. sjá einnig um framkvæmd flugverndar í millilandaflugi frá Reykjavík, Akureyri og Egilsstöðum og tekur ákvæðið einnig til gjaldheimtu á vegum þeirra. Innheimta skattsins hefur staðið undir framkvæmd flugverndareftirlits á Keflavíkurflugvelli en með breytingu á formi gjaldsins er gert ráð fyrir að greint verði milli einstakra kostnaðarþátta og að hver gjaldandi standi undir sínum hluta. Þessi breyting mun væntanlega leiða til lækkunar gjalda á flugfarþega í millilandaflugi en um leið er gert ráð fyrir heimild fyrir nýrri gjaldtöku vegna farms, pósts og aðfanga.

Í ákvæðinu er stuðst við leiðbeiningarefni Alþjóðflugmálastofnunarinnar um gjaldtöku vegna flugverndar⁶ og ákvæði 5. gr. reglugerðar (EB) nr. 300/2008 frá 11. mars 2008 um sameiginlegar reglur á sviði flugverndar sem fyrirhugað er á næstunni að innleiða í samninginn um Evrópska efnahagssvæðið þar sem áhersla er lögð á skýran grundvöll gjaldtöku vegna flugverndar, gagnsæi gjaldtökunnar og virkt samráð við hagsmunaaðila.

Í 1. mgr. er kveðið á um heimild rekstraraðila flugvallar, þar sem flugverndaraðgerðir fara fram, til gjaldtöku vegna flugverndareftirlits, þ.m.t. leitar á einstaklingum, í farangri, farmi, pósti og aðföngum og rekstrarvörum, eftirlits með flugvelli, haftasvæðum og loftförum, útgáfu aðgangsheimilda og vegna búnaðar til nota fyrir flugverndaraðgerðir.

Þá er í 2. mgr. gert ráð fyrir heimild til að undanskilja ákveðna hópa gjaldtöku í samræmi við það sem nú er, t.d. börn, áhafnir og farþega sem millilenda á leið til N-Ameríku.

Í 3. mgr. er kveðið á um að birta skuli gjaldskrá rekstraraðilans með tryggum hætti. Þetta mætti t.d. gera á heimsíðu félagsins eða í B-deild Stjórnartíðinda.

Í 4. mgr. er nánar kveðið á um aðferð við innheimtu gjaldsins en gert er ráð fyrir að rekstraraðilar flugvalla hafi nokkurt val um útfærslu á innheimtu gjaldsins en að í öllum tilvikum sé það sérgreint frá öðrum gjöldum.

Um 22. gr.

Í greininni, sem er nýmæli, er kveðið á um að rekstraraðili flugvallar eða rekstraraðili, sem rekur tvo eða fleiri flugvelli, flugvallakerfi, þar sem að farþegafjöldi er yfir tilteknum mörkum, skuli setja á stofn notendanefnd. Með þessu er kveðið á um að komið verði á vettvangi fyrir skoðanaskipti milli rekstraraðilans og notenda flugvallar um málefni sem varða rekstur flugvallarins/flugvalla og sem m.a. hafa áhrif á gjaldtöku. Þetta er m.a. gert sem liður í að auka gagnsæi í rekstri og gjaldtöku á flugvöllum sem eru í reynd í einokunaraðstöðu gagnvart notendum. Gert er ráð fyrir að fjöldi fulltrúa og samsetning nefndarinnar ráðist að öðru leyti af stærð og umsvifum á flugvellinum. Með þessu er verið að auka aðkomu notenda að rekstri flugvalla og veita þeim tækifæri til þess að koma sjónarmiðum sínum á framfæri, áður en mikilvægar ákvarðanir, er varða rekstur flugvalla, þ.m.t. um þjónustu, gjaldtöku eða önnur atriði sem snerta mikilvæga hagsmuni þeirra, eru teknar.

Í 3. mgr. er nánar kveðið á um í hvað tilvikum skylt sé að boða til fundar og upplýsingaskyldu þegar um hækkun gjalda er að ræða eða ný gjöld eru lögð á. Þá er kveðið á um að í þeim tilvikum skuli boðað til fundar með fjögurra mánaða fyrirvara. Með þessu er verið að leggja áherslu á að notendur hafi nægan fyrirvara á breytingum er varða hagsmuni þeirra, þ.m.t. á gjöldum og hafi tíma til að kynna sér forsendur fyrirhugaðra breytinga eða gjaldtöku. Þetta á að auðvelda þeim að taka afstöðu til breytinga og kalla eftir upplýsingum til að auka gagnsæi. Þá er gert ráð fyrir að fundir í notendanefnd verði haldnir eigi sjaldnar en einu sinni á ári.

⁶ ICAO's Policies on Charges for Airports and Air Navigation Services, Seventh Edition 2004, Doc 9082/7; ICAO's Policies on Taxation in the Field of International Air Transport, Third Edition 2000, Doc 8632; Airport Economics Manual, Doc 9562.

Í 4. mgr. er kveðið á um að rekstraraðili sé ekki bundinn af sjónarmiðum notenda flugvallar. Með þessu er undirstrikað að þó að ágreiningur sé um nýja eða breytta gjaldtöku eða einstaka þjónustuþætti þá gæti sá ágreiningur ekki orðið til þess að koma í veg fyrir breytingar á gjöldum eða að nauðsynlegar rekstrarákvæðanir nái fram að ganga. En gert er ráð fyrir að ef ágreiningur rís geti notendur farið fram á ítarlegri rökstuðning fyrir ákvörðun og frekari viðræður. Þá er gert ráð fyrir að rekstraraðili flugvallar tilkynni um mikilvægar ákvæðanir er varða hagsmunum notenda með a.m.k. eins mánaðar fyrirvara t.d. um breytta gjaldtöku.

Í 5. mgr. er síðan almenn heimild ráðherra til að kveða nánar á um framkvæmd greinarinnar í reglugerð. Gert er ráð fyrir að í henni verði m.a kveðið nánar á um meðferð ágreinings hjá nefndinni og upplýsingaskyldu til Flugmálastjórnar Íslands.

Um 23. gr.

Í greininni, sem er nýmæli, er frekar kveðið á um gagnsæi gjaldtöku á flugvöllum þar sem lögð er skylda á rekstraraðila flugvallar til þess að leggja fram sundurliðun kostnaðar sem lagður er til grundvallar gjaldtöku. Þetta ber að gera eigi sjaldnar en árlega. Í ákvæðinu er í dæmaskyni upptalning á helstu liðum sem leggja ber til grundvallar við sundurliðun gjalda. Þá er gerð sú krafa að einstakir kostnaðarliðir, sem lagðir eru til grundvallar gjaldi, skuli aðgreindir í bókhaldi.

Í 2. mgr. er kveðið á um skyldu flugrekstraraðila sem nýta aðstöðu flugvalla til að upplýsa rekstraraðila flugvallar reglulega um áætlanir sínar varðandi ýmsa þætti sem áhrif geta haft á rekstur flugvallar þ.m.t. umfang þjónustu, aðstöðu og uppbyggingu innviða á flugvelli. Þetta eru m.a. upplýsingar er lúta að áætlunum um tíðni flugs, fjölda farþega, samsetningu flugvélaflotans eða breytingu þar á. Þá er kveðið á um að með slíkar upplýsingar skuli fara sem trúnaðarmál.

Þá er í 3. mgr. almenn heimild ráðherra til að kveða nánar á um framkvæmd greinarinnar í reglugerð.

Um 24. gr.

Í 1. mgr. 24. gr. frumvarpsins er lagt til að það skilyrði, sem 3. mgr. 78. gr. núgildandi laga um loftferðir áskilur, er lýtur að því að beiðni hafi borist frá flugrekanda að kröfu erlends ríkis þess efnis að vopnaðir verðir séu um borð í íslensku loftfari í almenningsflugi sé fjarlægð. Skilyrðið sem slíkt er talið of takmarkandi þar sem það bindur hendur ríkisvaldsins til sjálfstæðrar ákvörðunartöku. Í ákvæðinu er miðað við að skapist slíkt ástand, sem byggi á mjög brýnum ástæðum, þar sem til athugunar er hvort setja eigi vopnaða verði um borð í íslenskt loftfar verði samgönguráðherra að ráðfæra sig við dómsmála- og utanríkisráðherra. Sú ráðgerð, sem 3. mgr. 78. gr. felur í sér, takmarkar slíka heimild og bindur hana við það ástand eitt að erlent ríki hafi krafist slíks af hendi íslensks flugrekanda.

Breytingin, sem hér er lögð til, grundvallast á inngangsorðum reglugerðar (EB) nr. 300/2008 um sameiginlegar reglur um flugvernd sem til stendur að innleiða í íslenskan rétt á næstunni, sbr. inngang að ákvæðum 16.-20. gr. hér á undan. Þar er sérstök áhersla lögð á ákvörðunarrétt aðildarríkjanna varðandi vopnaða verði. Kröfur og fyrirmæli er lúta að því að setja vopnaða verði um borð í borgaraleg loftför í almenningsflugi eru og verða á forræði hvers ríkis fyrir sig. Það er því mikilvægt að afnema skilyrði 78. gr. sem viðhalda íhlutunarrétti erlendra ríkja til ráðstafana sem þessa.

2. mgr. 24. gr. frumvarpsins kveður á um reglugerðarheimild til handa samgönguráðherra að höfðu samráði við dómsmálaráðherra til setningar reglugerðar um hæfni og þjálfun vopnaðra varða sem og fyrirkomulag við vopnaburð, verklag og samþykki þess og eftirlit.

Um 25. gr.

Hér er lögð til sú breyting að samgönguráðherra geti kveðið á um fyrirkomulag við stjórnun leitarstarfs fram til þess að slysstaður finnst. Þetta hlutverk hefur verið í höndum Flugmálastjórnar Íslands samkvæmt ákvæðinu. Með lögum nr. 100/2006 um Flugmálastjórn Íslands var stofnuninni falin stjórnýsla og eftirlit en framkvæmdir og rekstur flugvalla og rekstur flugleiðsöguþjónustu færð í sérstakt opinbert hlutafélag sem stofnað var með lögum nr. 102/2006. Eftir þessar breytingar hefur Flugmálastjórn annað hlutverk en hún hafði áður er varðar leit og björgun loftfara. Nú er stofnunin fyrst og fremst eftirlitsaðili með framkvæmd laga og reglna er lúta að leit og björgun, sbr. ákvæði er lúta að þætti veitanda flugleiðsöguþjónustu.

Á íslenska ríkinu hvílir ábyrgð á leitar- og björgunarstarfi innan íslenskrar lofthelgi og á því svæði utan hennar sem ríkið hefur sérstaklega undirgengist þjóðréttarlegar skuldbindingar til að annast leitar- og björgunarstarf. Hvað alþjóðlegar flugsamgöngur áhrærir eru þær skuldbindingar nokkrar. Mikilvægt er því að þessu hlutverki verði sinnt á sem hagkvæmasta og skilvirkasta hátt. Lagt er til að ákvörðun um hvaða aðili, félag eða fyrirtæki tekst á hendur verkefnið, verði í höndum samgönguráðherra.

Um 26. gr.

Lagt er til í frumvarpinu að 146. gr. b verði umorðuð. Ákvæðið kom fyrst inn í lögin með lögum til breytinga á lögum um loftferðir nr. 60/1998, nr. 165/2006. Horft var þá sérstaklega til þeirra samninga sem voru í bígerð varðandi gagnkvæma viðurkenningu á sviði flugöryggismála, þ.e. tegundaskírteina loftfara, lofthæfis, viðhalds, og mögulega síðar skírteini einstaklinga til réttinda á sviði loftflutninga. Vegna þeirra breytinga sem þegar eru orðnar á viðfangsefnum Flugöryggisstofnunar Evrópu eru frekari samningar um gagnkvæma viðurkenningu í sjónmáli. Má þar m.a. nefna samninga sem byggja á gagnkvæmri viðurkenningu á flugverndarráðstöfunum við þriðju ríki og samninga um gagnkvæma nýtingu úttekta á grundvelli viðauka 17 við Chicago-samninginn um úttektir á sviði flugverndar. Þegar er hafin undirbúningur milli aðildarríkja Evrópusambandsins og Bandaríkjanna að gagnkvæmri viðurkenningu á sviði flugverndar með vísan til samstarfs þjóðanna undir loftferðasamningi ríkjanna. Þegar hafa hafist viðræður við aðildarríki Evrópusambandsins og Bandaríkin um aðild Íslands að loftferðasamningnum. Gagnkvæm viðurkenning á sviði flugverndar við t.a.m. Bandaríkin fæli mögulega í sér afnám leitar á farþegum, farangri og farmi við komu hingað til lands frá Bandaríkjunum.

Um 27. gr.

Hér er lagt til að nýju ákvæði 146. gr. c verði bætt inn í lögin. Ákvæðið fjallar um starfrækslu tölvufarskráningarkerfa og hefur að geyma lagastoð til setningar frekari reglugerða um starfsemi slíkra kerfa. Reglugerðir um starfrækslu slíkra kerfa voru fyrst teknar inn í EES-samninginn við gerð hans. Aðeins er fyrir hendi almenn reglugerðarheimild í 145. gr. laganna og er hér lagt til að úr því verði bætt.

Tölvufarskráningarkerfi eru kerfi þar sem m.a. er að finna upplýsingar flugrekenda um ferðaáætlanir, laus sæti, fargjöld og aðra tengda þjónustu ýmist með eða án búnaðar til farskráningar eða útgáfu ferðaheimilda að því marki sem áskrifendur kerfisins fá aðgang að þessari þjónustu að hluta eða öllu leyti. Meginhlutverk starfsreglna um rekstur tölvufarskráningarkerfa er því að stuðla að samkeppni, jöfnu aðgengi þeirra sem nýta kerfin hvort heldur flugrekendur eða neytendur, tryggja bann gegn misnotkun eða mismunun og vernda hagsmuni neytenda. Tryggja verður að tölvufarskráningarkerfin séu hlutlaus í samkeppninni gagnvart flugfélögum að því er varðar sams konar öryggi gagna, einkum sama aðgang að upplýsingum/gögnum og notkun skilflata og skal skýrt greint á milli eigin kerfis flugfélaganna og miðlunarkerfisins.

Drög 21.10.2008

Greinin þarfnast ekki skýringar.

Um 28. gr.

Drög